

ĆWIK I PARTNERZY
KANCELARIA RADCÓW PRAWNYCH

Analiza prawna możliwości działania klastra turystycznego

r. pr. Dariusz Ćwik

Klastering – idea synergii

- Synergia to pojęcie charakteryzujące współdziałanie różnych czynników, którego efekt jest większy niż suma poszczególnych oddzielnych działań. Zastosowanie synergii w ekonomii i biznesie opiera się na integracji wielu podmiotów kreujących produkt; zmniejsza koszty jego przygotowania i promocji a zwiększa szanse rynkowego zakresu – zysków.
- Synergia to podstawa powstawania oraz działania klastrów.

Klastering - początki

- Zainicjowany w branżach bazujących na wysokich technologiach kooperacyjnie powiązanych z sektorami, w których najcenniejszym kapitałem jest wiedza

→ transfer nauka - biznes

- Efekt synergii można jednak uzyskać zarówno w bardziej tradycyjnych branżach takich jak turystyka.
- Brak szczególnego uregulowania prawnego klastrów, forma prawna jest uzależniona od:
  - Branży, w jakiej działa klaster,
  - Rodzaju podmiotów uczestniczących w klastrze.

Ustawa z dnia 2 lipca 2004 roku - o swobodzie działalności gospodarczej:

- **Art. 6 ust.1** Usługodawca może świadczyć usługi różnego rodzaju samodzielnie lub łącznie z innymi usługodawcami.

Ust.2 Wprowadzenie wyjątku od zasady określonej w ust. 1 może nastąpić w przepisach odrębnych i jest dopuszczalne wyłącznie w celu:

1. Zapewnienia niezależności i bezstronności wykonywania zawodu regulowanego, jak również zagwarantowania zgodności z uregulowaniami dotyczącymi etyki zawodowej i postępowania zawodowego.
2. Zagwarantowania niezależności i bezstronności świadczenia usług w zakresie certyfikacji, akredytacji, nadzoru technicznego, badań lub prób.

Usługodawca

Art. 9 Usługodawca zapewnia, aby ogólne warunki dostępu do usługi nie dyskryminowały usługobiorcy ze względu na obywatelstwo lub miejsce zamieszkania.

Usługobiorca

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny:

Art. 22¹. Za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą z przedsiębiorcą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową.

Ograniczenia organów w stosunku do usługobiorcy

Ustawa z dnia 4 marca 2010 roku - o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej:

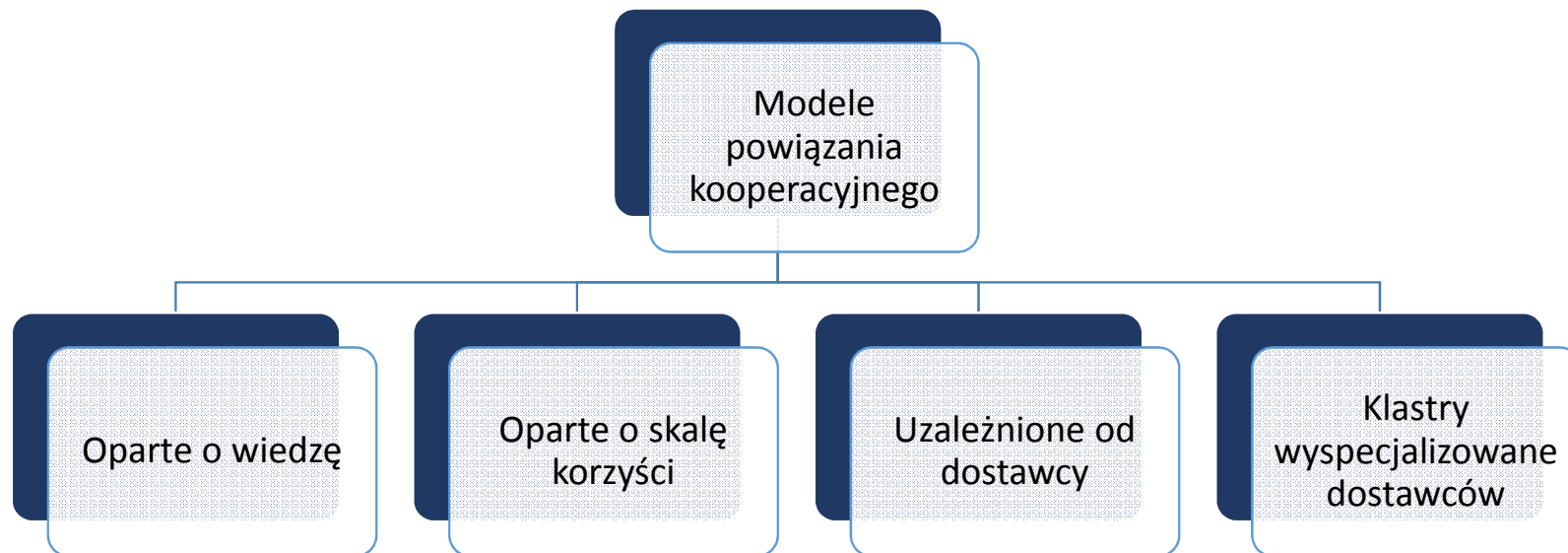
Art. 5. ust.1: Właściwy organ nie może nakładać na usługobiorcę wymogów, które ograniczają korzystanie z usług świadczonych przez usługodawcę, w szczególności:

1. Obowiązku uzyskania zezwolenia na korzystanie z usługi;
2. Ograniczeń wprowadzających dyskryminację w zakresie przyznawania pomocy finansowej.

ust.2. Właściwy organ nie może nakładać na usługobiorcę wymogów dyskryminujących ze względu na pochodzenie lub miejsce zamieszkania.

Typy klastrów

- Nawiązując do standardów OECD (The Organisation for Economic Cooperation and Development) występują cztery podstawowe rodzaje zależności:

Klasy oparte o skalę korzyści

- Charakteryzują się powiązaniem kooperacyjnym stanowiącym duże, złożone systemy relacji i zależności. Powstają z reguły w obszarze produkcji, gdzie efekt skali jest najbardziej pożądanym.
- Sposób działania klastrów opartych o skalę korzyści polega na współpracy z zewnętrznymi wyspecjalizowanymi dostawcami i sektorem nauki, który dostarcza nowych, innowacyjnych technologii do procesu produkcyjnego.

Klaster przemysłowy

ĆWIK I PARTNERZY
KANCELARIA RADCÓW PRAWNYCH

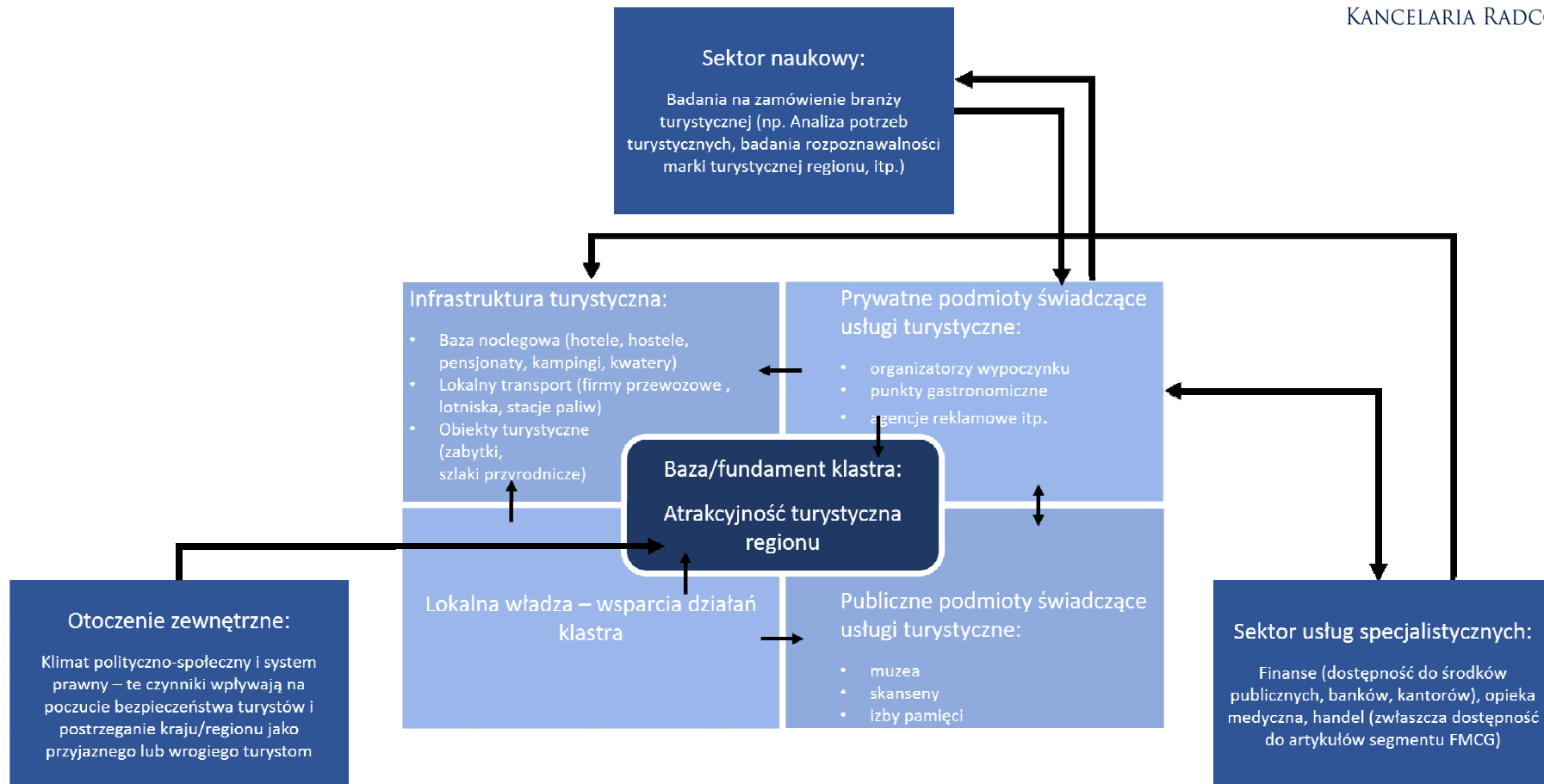
- Znany również jako grono czy klaster regionalny, to skoncentrowana przestrzennie grupa przedsiębiorstw pochodzących z tego samego lub pokrewnych sektorów, instytucji czy organizacji powiązanych ze sobą siecią pionowych i poziomych zależności, konkurujących i współpracujących ze sobą.
- Geograficzne skupiska wzajemnie powiązanych firm, wyspecjalizowanych dostawców, jednostek świadczących usługi, firm działających w pokrewnych sektorach i związanych z nimi instytucji.
- **Klastry turystyczne** działają na zasadzie klastrów przemysłowych opartych o skalę korzyści.

Klastry turystyczne = Klastry Innowacyjne?

Rozporządzenie Komisji (UE) NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. Uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu

Art. 2 pkt. 92 „Klastry innowacyjne” oznaczają struktury lub zorganizowane grupy niezależnych stron (takich jak nowe przedsiębiorstwa innowacyjne, małe, średnie i duże przedsiębiorstwa, a także organizacje badawcze zajmujące się rozpowszechnianiem wiedzy, organizacje niedochodowe i inne powiązane podmioty gospodarcze) mające na celu stymulowanie działalności innowacyjnej poprzez promowanie współdzielenia zaplecza oraz wymiany informacji i wiedzy fachowej oraz poprzez skuteczne przyczynianie się do transferu wiedzy, tworzenia sieci powiązań oraz rozpowszechniania informacji i współpracy wśród przedsiębiorstw i innych organizacji wchodzących w skład danego klastra.

Schemat klastra turystycznego

Klasy turystyczne – potencjalni interesariusze

ĆWIK I PARTNERZY
KANCELARIA RADCÓW PRAWNYCH

Korzyści płynące z klastrów turystycznych

1. Redukcja kosztów.
2. Wzrost innowacyjności i konkurencyjności.
3. Łatwiejszy dostęp do finansowania zewnętrznego (np. dotacji pochodzących z Unii Europejskiej).
4. Wzrost liczby klientów i obrotów, z czym wiąże się wzrost zatrudnienia.
5. Zdynamizowanie rozwoju regionalnego.
6. Wzmocnienie turystycznej marki regionu.

Klasy - ograniczenia działalności

Ustawa z dnia 16 lutego 2007 roku - o ochronie konkurencji i konsumentów:

Art. 6. Zakazane są porozumienia, których celem lub skutkiem jest wyeliminowanie, ograniczenie lub naruszenie w inny sposób konkurencji na rynku właściwym, polegające w szczególności na:

- a) ustalaniu, bezpośrednio lub pośrednio, cen i innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów;
- b) ograniczaniu lub kontrolowaniu produkcji lub zbytu oraz postępu technicznego lub inwestycji;
- c) podziale rynków zbytu lub zakupu;
- d) stosowaniu w podobnych umowach z osobami trzecimi uciążliwych lub niejednorodnych warunków umów, stwarzających tym osobom zróżnicowane warunki konkurencji;
- e) uzależnianiu zawarcia umowy od przyjęcia lub spełnienia przez drugą stronę innego świadczenia, niemającego rzeczowego ani zwyczajowego związku z przedmiotem umowy;
- f) ograniczaniu dostępu do rynku lub eliminowaniu z rynku przedsiębiorców nieobjętych porozumieniem;
- g) uzgadnianiu przez przedsiębiorców przystępujących do przetargu lub przez tych przedsiębiorców i przedsiębiorcę będącego organizatorem przetargu warunków składanych ofert, w szczególności zakresu prac lub ceny.

Klasy turystyczne – działanie a możliwości prawne

Formy prawne działalności klastrów: Spółki handlowe

Ustawa z dnia 15 września 2000 roku - Kodeks spółek handlowych:

Art. 1. § 1. Ustawa reguluje tworzenie, organizację, funkcjonowanie, rozwiązywanie, łączenie, podział i przekształcanie spółek handlowych.

§ 2. Spółkami handlowymi są: spółka jawna, spółka partnerska, spółka komandytowa, spółka komandytowo-akcyjna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością i spółka akcyjna.

Art. 3. Przez umowę spółki handlowej wspólnicy albo akcjonariusze zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu przez wniesienie wkładów oraz, jeżeli umowa albo statut spółki tak stanowi, przez współdziałanie w inny określony sposób.

Formy prawne działalności klastrów: Spółki

ĆWIK I PARTNERZY
KANCELARIA RADCÓW PRAWNYCH

SPÓŁKA
CYWILNA

SPÓŁKI
KAPITAŁOWE:

- Spółka z o.o.
- Spółka akcyjna

SPÓŁKI
OSOBOWE:

- Spółka jawna
- Spółka partnerska
- Spółka komandytowa
- Spółka komandytowo-akcyjna

Formy prawne działalności klastrów: Spółka cywilna

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 roku – Kodeks cywilny:

Art. 860. § 1. Przez umowę spółki wspólnicy zobowiązują się dążyć do osiągnięcia wspólnego celu gospodarczego przez działanie w sposób oznaczony, w szczególności przez wniesienie wkładów.

§ 2. Umowa spółki powinna być stwierdzona pismem.

Formy prawne działalności klastrów: Spółdzielnia

Ustawa z dnia 15 grudnia 2000 roku – o spółdzielniach mieszkaniowych:

- Spółdzielnia jest dobrowolnym zrzeszeniem nieograniczonej liczby osób, o zmiennym składzie osobowym i zmiennym funduszu udziałowym, które w interesie swoich członków prowadzi wspólną działalność gospodarczą;
- 1 członek = 1 głos, bez względu na wartość wkładu;
- Posiada majątek odrębny od majątku członków;
- Osiągnięcie zysku nie jest celem samym w sobie;
- Spółdzielnia odpowiada całym majątkiem, a członkowie do wysokości swoich udziałów;
- Majątek spółdzielni jest niepodzielny, należy do wszystkich członków;
- Organy: Zarząd, Rada Nadzorcza, Walne Zgromadzenie.

Formy prawne działalności klastrów: Stowarzyszenie

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 roku - Prawo o stowarzyszeniach:

- Art.2.** 1. Stowarzyszenie jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych.
2. Stowarzyszenie samodzielnie określa swoje cele, programy działania i struktury organizacyjne oraz uchwała akty wewnętrzne dotyczące jego działalności.
3. Stowarzyszenie opiera działalność na pracy społecznej swoich członków. Do prowadzenia swych spraw stowarzyszenie może zatrudniać pracowników, w tym swoich członków.

Formy prawne działalności klastrów: Fundacja

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 roku – o fundacjach:

- Instytucja prawna tworzona dla realizacji celów społecznych lub gospodarczo użytecznych, zgodnych z podstawowymi interesami państwa, w szczególności w sferze ochrony zdrowia, rozwoju gospodarki i nauki, oświaty i wychowania, kultury i sztuki, opieki i pomocy społecznej, ochrony środowiska oraz opieki nad zabytkami;
- Fundacje mogą ustanawiać osoby fizyczne, niezależnie od ich obywatelstwa i miejsca zamieszkania oraz osoby prawne, niezależnie od ich siedziby;
- Fundacja działa na podstawie przepisów ustawy o fundacjach i statutu;

Formy prawne działalności klastrów: Grupa kapitałowa

Ustawa z dnia 29 września 1994 roku - o rachunkowości:

Art. 3. Ilekroć ustawa wspomina o:

- 44) Grupie kapitałowej – rozumie się przez to jednostkę dominującą wraz z jednostkami zależnymi;

- 37) Jednostka dominująca – jednostka będąca spółką handlową lub przedsiębiorstwem państwowym, sprawującą kontrolę nad jednostką zależną, w szczególności:**
- a) posiadającą bezpośrednio lub pośrednio większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym jednostki zależnej, także na podstawie porozumień z innymi uprawnionymi do głosu, wykonującymi prawa głosu zgodnie z wolą jednostki dominującej,
  - b) będącą udziałowcem jednostki zależnej i uprawnioną do kierowania polityką finansową i operacyjną tej jednostki zależnej w sposób samodzielny lub przez wyznaczone przez siebie osoby lub jednostki na podstawie umowy zawartej z innymi uprawnionymi do głosu, posiadającymi na podstawie statutu lub umowy spółki, łącznie z jednostką dominującą, większość ogólnej liczby głosów w organie stanowiącym,
  - c) będącą udziałowcem jednostki zależnej i uprawnioną do powoływania i odwoływania większości członków organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących tej jednostki zależnej,
  - d) będącą udziałowcem jednostki zależnej, której więcej niż połowę składu organów zarządzających, nadzorujących lub administrujących w poprzednim roku obrotowym, w ciągu bieżącego roku obrotowego i do czasu sporządzenia sprawozdania finansowego za bieżący rok obrotowy stanowią osoby powołane do pełnienia tych funkcji w rezultacie wykonywania przez jednostkę dominującą prawa głosu w organach tej jednostki zależnej, chyba że inna jednostka lub osoba ma w stosunku do tej jednostki zależnej prawa, o których mowa w lit. a, c lub e,
  - e) będącą udziałowcem jednostki zależnej i uprawnioną do kierowania polityką finansową i operacyjną tej jednostki zależnej, na podstawie umowy zawartej z tą jednostką zależną albo statutu lub umowy tej jednostki,

Formy prawne działalności klastrów: Alians strategiczny

- Alians strategiczny opiera się na połączeniu współpracy i konkurencji w pewnej grupie przedsiębiorstw dostarczających gamę produktów częściowo komplementarnych. Umowa między konkurentami powoływana jest na zasadach partnerstwa. Alians może również odbywać się bez umowy. Alians strategiczny pomaga wprowadzić firmę na nowy rynek, wymienić doświadczenia i wiedzę pomiędzy współpracującymi firmami. Ma na celu rozszerzenie działalności firmy i poprawę jej konkurencyjności.
- Rodzajem aliansów strategicznych jest np. Joint Venture, umowy licencyjne, udziały kapitałowe.

Formy prawne działalności klastrów: Joint Venture

- **Joint venture** w dosłownym tłumaczeniu znaczy „wspólne przedsięwzięcie”. W biznesie joint venture oznacza podmiot stworzony wspólnie przez więcej niż jedną firmę w celu realizacji określonego zadania lub prowadzenia konkretnej działalności. Współudziałowcy joint venture dzielą między siebie zyski i koszty z prowadzonej wspólnie działalności.
  - W klasycznej formie joint venture jest stworzony jako odrębne przedsiębiorstwo, do którego tworzące je organizacje wnoszą kapitał zakładowy i którego są współwłaścicielami.
  - Joint venture są z reguły tworzone przez przedsiębiorstwa, które posiadają odmienne profile działalności, zbiegające się w jakimś określonym punkcie, w którym ich doświadczenie lub zasoby stają się komplementarne.

Forma prawna działalności klastrów: Umowy nienazwane

ĆWIK I PARTNERZY
KANCELARIA RADCÓW PRAWNYCH

- Zasady ogólne wynikające z Kodeksu cywilnego;
- Odformalizowanie;
- Brak wpisu do rejestru;
- Brak organów uprawnionych do reprezentacji;
- Ryzyko odpowiedzialności podatkowej.

Europejskie formy prawne działalności klastrów

- Małe/średnie przedsiębiorstwa zainteresowane działalnością w wielu państwach
- Niezależna od prawa krajowego
- Z chwilą rejestracji nabywa osobowość prawną, a założycielami mogą być osoby prawne
- Wypracowywanie i prezentowanie wspólnych stanowisk w kwestiach gospodarczych
- Brak kontroli/właścicielstwa/wsparcia finansowego nad wchodzącymi w skład przedsiębiorstwami
- Brak inwestycji publicznych

Europejska spółka prywatna

Europejskie zgrupowanie interesów gospodarczych

Klastry - regulacje UE

Spółdzielnia Europejska

Europejska spółka akcyjna

- Utworzona przez osoby fizyczne zamieszkałe na terenie Krajów Wspólnoty
- Wymagany kapitał – 30 tys. euro
- Działanie swobodne na terenie wszystkich Krajów Wspólnoty
- Podlega przepisom prawa wspólnotowego

Podsumowanie

Postępowanie prawne w wypadku zakładania klastrów turystycznych zależy od charakteru podmiotu zakładającego i jest regulowane przez odpowiednie przepisy prawa przedmiotowego w zależności od formy prawnej działalności klastrów.

Życie i prawo dostarczają rozwiązań – od nas zależy czy potrafimy je dostrzec

ĆWIK I PARTNERZY
KANCELARIA RADCÓW PRAWNYCH

Rozsądny człowiek dostosowuje się do świata, a człowiek nierozsądny uparcie stara się przystosować świat do siebie.

- George Bernard Shaw

ĆWIK I PARTNERZY
KANCELARIA RADCÓW PRAWNYCH

Dziękuję za uwagę

radca prawny Dariusz Ćwik